មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមខាយបកទៅអ្នករិះគន់

ថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ២០០៤ ជាខួបលើកទី២៩នៃការកាន់កាប់របស់ខ្មែរក្រហមមកលើប្រទេសកម្ពុជា ។ នៅក្នុងរយៈពេល៣ឆ្នាំ ៨ខែនិង២០ថ្ងៃនៃការកាន់កាប់ប្រទេស ប្រជាជនខ្មែរជិត២លាននាក់បានស្លាប់បាត់បង់ជីវិត ។ ប្រជាជនមួយចំនួនត្រូវបង្ខំឲ្យធ្វើការជាទម្ងន់រហូតដល់ស្លាប់ ខ្លះត្រូវសម្លាប់ដោយវាយនឹងត្បូងចបទៅលើកញ្ចឹងក ហើយអ្នកខ្លះទៀតត្រូវបញ្ជូនទៅគុកទួលស្លែង ដែលនៅទីនោះត្រូវចាប់បង្ខំថតរូប សួរចម្លើយធ្វើទារុណកម្ម និងសម្លាប់ចោល ។ ក្រោយពីបានចរចាអស់រយៈពេល៦ឆ្នាំ អង្គការសហប្រជាជាតិនិងរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានសម្រេចបង្កើត “តុលាការចម្រុះកាត់សេចក្តីបទឧក្រិដ្ឋសង្រ្គាម” ។ សូម្បីតែក្រោយពីបានបង្ខំឲ្យអង្គការសហប្រជាជាតិប្រគល់ដល់ប្រទេសកម្ពុជានូវចំនួនភាគច្រើននៅរាល់អង្គជំនុំជម្រះ សំណួរសំខាន់មួយនៅមិនទាន់ឆ្លើយចេញគឺ តើនាយករដ្ឋមន្រ្តី ហ៊ុន សែន មានឆន្ទៈនយោបាយក្នុងការគាំទ្រដល់ការកាត់សេចក្តីបទឧក្រិដ្ឋសង្រ្គាមដែលស្របច្បាប់ឬទេ?

ទោះបីជាសំណួរនេះជាការព្រួយបារម្ភរបស់បញ្ញាជនលោកខាងលិចនិងទីប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្សក៏ដោយ វានៅតែមិនច្បាស់លាស់ចំពោះប្រជាជនកម្ពុជាជាច្រើននាក់ ដោយសារមូលហេតុត្រឹមត្រូវមួយចំនួន ។ នៅក្នុងអំឡុងពេល៣ទសវត្សរ៍មុន ប្រជាជនកម្ពុជាទទួលការឃោសនានយោបាយ បាយមិនចុះសម្រុងគ្នាពីរបប លន់ ណុល គាំទ្រដោយសហរដ្ឋអាមេរិក (១៩៧០-៧៤) ពីរបបខ្មែរក្រហម (១៩៧៥-៧៩) ពីរបបសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជាបង្កើតដោយវៀតណាម (១៩៧៩-៩១) និងពីអាជ្ញាធរបណ្តោះអាសន្នរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិប្រចាំនៅកម្ពុជា (១៩៩២-៩៣) ។ ទោះបីជាមិនទាន់មានដីកាចោទប្រកាន់ ហើយកាលបរិច្ឆេទកាត់ទោសមិនទាន់កំណត់ក៏ដោយ ក៏អតីតមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមកំពុងតែសាកល្បងរៀបចំការពារខ្លួននៅក្នុងតុលាការនៃមតិសាធារណៈ ។

ដោយប្រកាន់យកអាកប្បកិរិយាមុនការជម្រះក្តីដូចជាហ្កូអ៊ីរិងហ្កិស នួន ជា អាយុ៧៦ឆ្នាំ អះអាងថា ការកាត់ទោសគាត់គួរតែមិនចំណាយពេលវេលាយូរទេ ពីព្រោះគាត់គ្មានគម្រោងប្តឹងឧទ្ធរណ៍ ។ ថ្មីៗនេះ នួន ជា បានចោទសួរអំពីភាពបរិសុទ្ធនៃគុកទួលស្លែង ដែលជាកន្លែងមួយដែលមានមនុស្សប្រមាណ១ម៉ឺន៤ពាន់នាក់ត្រូវគេបញ្ជូនចូល ហើយមានតែប៉ុន្មាននាក់ប៉ុណ្ណោះដែលមានជីវិតរស់ចេញមកវិញ ។ នួន ជា ពោលថា “ពួកមនុស្សអាក្រក់ជាអ្នកក្លែងបន្លំ ។ គេត្រួតត្រាយើងអស់ជាច្រើនឆ្នាំ ហេតុនេះគេអាចបង្កើតគុកបែបនេះបាន” ។ ទោះជាត្រូវកាត់ទោសឬមិនត្រូវកាត់ទោស នួន ជា នៅតែមានជំនឿរហូតថ្ងៃស្លាប់ថាបដិវត្តន៍របស់គាត់បានជួយសង្រ្គោះកម្ពុជាពីការលេបត្របាក់របស់វៀតណាម ។ នួន ជា បានពោលថា “ពេលខ្ញុំស្លាប់ ឧត្តមគតិរបស់ខ្ញុំនឹងនៅរស់សម្រាប់ក្មេងជំនាន់ក្រោយ” ។

ខៀវ សំផន អាយុ៧២ឆ្នាំ មានតួនាទីជាប្រធានាធិបតីនិងជាអ្នកចេញមុខចេញមាត់នៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យរបស់ ប៉ុល ពត ពីទសវត្សរ៍ឆ្នាំ៧០រហូតដល់ទសវត្សរ៍ឆ្នាំ៩០ ។ ថ្មីៗនេះ ខៀវ សំផន បានបោះពុម្ពសៀវភៅមួយជាភាសាខ្មែរនិងភាសាបារាំង មានចំណងជើងថា “ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាថ្មីៗនេះ និងគោលជំហររបស់ខ្ញុំជាបន្តបន្ទាប់” ។ ក្នុងសៀវភៅនោះ មេធាវីបារាំង ហ្សាក់ វែរហ្សែស ដែលល្បីឈ្មោះខាងការការពារក្តីឲ្យឧក្រិដ្ឋជនធំៗ ជាអ្នកសរសេរអត្ថបទមួយនៅលើទំព័រដំបូងនៃសៀវភៅ ថានឹងការពារក្តីឲ្យ ខៀវ សំផន ។ វែរហ្សែស បកស្រាយថា ខៀវ សំផន ជាអ្នកបដិវត្តន៍ឧត្តមគតិនិយមមួយរូបដែលដុងខ្លួននៅក្រោមសម្ពាធនៃសង្រ្គាមត្រជាក់ ។ បេក្ខជននៃការកាត់ទោសពីបទឧក្រិដ្ឋសង្រ្គាមមួយរូបនេះបានរួមផ្សំភាពប៉ិនប្រសប់របស់ ស្ពៀរ អាល់ប៊ឺត ជាមួយនឹងការបដិសេធមិនទទួលខុសត្រូវរបស់ ហិស រ៉ូដុហ្វ ។ (ស្ពៀរ គឺជារដ្ឋមន្រ្តីទទួលបន្ទុកផ្នែកសព្វាវុធរបស់អ៊ីត្លែរពីឆ្នាំ១៩៤២ដល់ឆ្នាំ១៩៤៥ ។ ក្រោយសង្រ្គាមលោកលើកទីពីរ ស្ពៀរត្រូវបានកាត់ទោសនៅនូរឹមប៊ឺកពីបទឧក្រិដ្ឋកម្មសង្រ្គាមនិងឧក្រិដ្ឋ

កម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ហើយត្រូវសម្រេចឲ្យជាប់ពន្ធនាគាររយៈពេល២០ឆ្នាំ ។ ចំណែក ហិស ជាជនជិនិតរបស់ អ៊ីត្លែរ ។ ហិស ត្រូវតុលាការនូរឹមប៊ឺកកាត់ទោសឲ្យជាប់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត) ។

បច្ចុប្បន្ន ខៀវ សំផន អះអាងថា នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម គាត់ «មិនមានអំណាច» អ្វីទាំងអស់ គឺគ្រាន់តែអាច «អង្គុយសោកស្តាយនិងអស់សង្ឃឹមដោយស្ងៀមស្ងាត់តែប៉ុណ្ណោះ» ។ ខៀវ សំផន បដិសេធដោយត្រង់ៗនូវការចោទប្រកាន់ថា គាត់បានបង្កឲ្យមានអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅកម្ពុជា ឬបានជួយបិទបាំងការបង្កើតរបបបែបនោះ ។ ខៀវ សំផន ពោលថា តួនាទីរបស់គាត់ជាប្រធានាធិបតីរបស់បក្សកុម្មុយនិស្តកម្ពុជា គឺជាតំណែងដែលមានតែឈ្មោះប៉ុណ្ណោះ ។ ខៀវ សំផន បានបកស្រាយថា ពីឆ្នាំ១៩៧៥ដល់ឆ្នាំ១៩៧៨ គាត់«នៅក្រៅថ្នាក់ដឹកនាំស្នូល» ហើយមិនសូវដឹងឮអំពីអ្វីដែលបានកើតឡើងពិតប្រាកដនៅក្នុងប្រទេសទេ ។ ខៀវ សំផន អះអាងថា គាត់មិនបានដឹងឮអំពីការរាលដាលនៃអំពើឃោរឃៅឡើយ ។

លោក ឆាំង យុ នាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានលើកឡើងអំពីការពិតដ៏សោកសៅមួយដែលមនុស្សជាច្រើន នៅឆ្ងាយពីប្រទេសកម្ពុជាតែងតែអើពើនោះគឺ «សាធារណជនគួរតែដឹងថា ច្បាប់និងភស្តុតាងមិនខ្វះទេ ប៉ុន្តែឆន្ទៈនយោបាយជាបញ្ហាចោទនៅក្នុងការកាត់ទោសមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម» ។ ច្បាប់អន្តរជាតិ សិទ្ធិមនុស្ស និងតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ គ្រាន់តែជាសំឡេងមិនមានឥទ្ធិពលប៉ុណ្ណោះប្រសិនបើគ្មានឆន្ទៈនយោបាយ ។ ខាស្តេន ហេវែល ប្រធានក្រុមការងារតុលាការខ្មែរក្រហមខាងអង្គការសហប្រជាជាតិ បាននិយាយទៅអ្នកសារពត៌មានមួយរូបថា «យើងឋិតនៅក្រោមមេត្តាករុណានៃនយោបាយផ្ទៃក្នុងរបស់កម្ពុជា» ។ មិនដែលមានកង្វះខាតភស្តុតាងនៅក្នុងការកាត់ក្តីខ្មែរក្រហមទេ មានតែកង្វះខាតឆន្ទៈនយោបាយប៉ុណ្ណោះ ។ ប្រសិនបើតុលាការខ្មែរក្រហមពិតជានឹងកើតឡើង ជោគជ័យឬបរាជ័យរបស់តុលាការនេះមិនអាស្រ័យលើកិច្ចព្រម សេចក្តីព្រាង ឬចំណុចបច្ចេកទេសនៃច្បាប់នោះទេ គឺវាអាស្រ័យទៅលើឆន្ទៈនយោបាយរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រីកម្ពុជា ហ៊ុន សែន ។ មិនយូរមិនឆាប់ មេដឹកនាំកម្ពុជាត្រូវតែសម្រេចថា តើត្រូវប្រគល់ខ្លួនមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ខ្មែរក្រហមដែលអាចចោទប្រកាន់បាន ទៅកាន់តុលាការឬទេ ។

ភីតធ័រ ម៉ាឃ្សៀរ